

Járási Esélyteremtő Programterv

Készült a *„Közösen az esélyegyenlőség fejlesztése érdekében – a Berettyóújfalui járás területén”* című, ÁROP-1.A.3-2014-2014-0079 azonosítószámú projekt keretében, a Járási Felzárkózási Kerekasztal döntései alapján

Berettyóújfalú

2015

Összeállította: Csörsz né Bagdi Ildikó esélyegyenlőségi segítő szakértő

Tartalom

1. Helyzetelemzés	3
2. Járási Esélyteremtő Programterv.....	6
2.1 A Járási Esélyteremtő Programterv elkészítésének folyamata	6
2.2 Vizsgált területek esélyegyenlőségi célcsoportok szerint	7
2.3 Akcióterv.....	12
3. Mellékletek	24
3.1 Tanulást segítő programok, pályázati lehetőségek.....	24
3.2 Felhasznált irodalom	24

1. Helyzetelemzés

1. ábra: a Berettyóújfalui járás

A Berettyóújfalui kistérség a 311/2007 (XI.17.) Korm. rendelet komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé sorolták be. Igaz, az akkori statisztikai-területfejlesztési kistérség közepesen jó helyet töltött be a rangsorolásban, de ez a tény a városok – és köztük Berettyóújfalunak – viszonylagos fejlettségének volt köszönhető. A falvai infrastruktúráisan elmaradtak, magas munkanélküliséggel és szegénységi mutatókkal jellemezhető települések. A történelmi változások a külső perifériára szorították a térséget, így egyértelműen jelentkeztek az ezzel járó hatások: a gazdasági élet csökkent, a vidék eltarthatósága megroppant, ami elvándorlást eredményezett. A szocializmusban a falvak többségének lakossága nagyon megcsappant. A nagyvárosokba áramlás miatt a települések előregedő félben vannak, a gyermekszületési számok alacsonyok. Ezen csak a még jobban elszegényedett településekre beköltöző roma lakosság és a nemzetiségűkre jellemző piramis alakú korfa lendített valamit. A rendszerváltás tovább erősítette a leszakadási folyamatot. A dezurbanizációs hatások felerősödésével a szegényebb réteg maradt a falvakban, tovább növelve a mélyszegénységet, valamint a roma lakosság is száma is megnőtt.

Berettyóújfalunak mindig is járási, majd pedig kistérségi központ szerepet töltött be. A 2012. évi járási lehatárolásnál a járásközponton kívül 24 település tartozott hozzá, amelyből kettő volt városi rangú település.

Demográfiai szempontból a térség két részre osztható: az északi, északkeleti részeken a születések száma magas, ezeken a településeken nagyobb a cigány lakosság száma is, míg a déli, délnyugati falvak inkább előregedők. A járás lakosságának 20-20%-a 18 éven aluli, illetve 60 év feletti. Ezek az arányok jellemzőek a megyére és a régióra is, ám jóval árnyaltabb képet kapunk, ha települési szinten nézzük a statisztikai adatokat.

A térség öregedési indexe 108 %, de van olyan település, ahol 48%, és van, ahol 203%. Az előbbi település Hencida, ahol a 0-17 évesek száma a település összlakosságának egyharmada.

Ezek a torz arányok elsősorban a roma lakosság arányához korrelálnak. A járásban a romák aránya az összlakosságban 17%, míg a gyermekek esetében 30%. A járás négy településén 50%, vagy azt meghaladó a romák aránya, míg további három esetében a 20% fölé konvergál.

A járás – a környező járásokhoz képest – leszakadásának fő okozója a perifériáltság és az ebből adódó alacsony foglalkoztatottság és magas munkanélküliség. A 20. század utolsó évtizedében a térség azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy az ország egyik legnagyobb munkanélküliségi rátával jellemezhető területe volt. Az új évezredben ez a tendencia tovább növekedett, csak egy-egy évben volt visszaesés.

Az utóbbi években a kiemelkedés visszaszorult, de ez nem a rohamos fejlődésnek köszönhető, hanem a megye rosszabbodó átlagának. Ettől függetlenül a foglalkozottak aránya növekszik, noha a járás magas inaktívjaira vetítve még mindig alacsony a számuk.

A regisztrált álláskeresők között 3:2 arányban a férfiak vannak többen. Az álláskeresők 90%-a fizikai munkát keres, alacsony az iskolázottságuk. A járáson belül a magasabb munkanélküliséggel sújtott települések többsége megegyezik a magas roma lakossági aránnyal rendelkező településekkel.

A magas munkanélküliség és inaktivitás miatt nem meglepő a térség jövedelmi mutatóinak alakulása. Az egy főre jutó jövedelem fele az országosnak és kétharmada a megyei mutatóknak. A térség legnagyobb foglalkoztatói az önkormányzatok. A közmunkaprogram némileg enyhítette a segélyre szorulókat, de összességében nem lendített a település szegénységi kockázatán. A járás összlakosságának több mint 60%-a 8-10-es kockázatú településen él.

A rendszeres szociális segélyben részesülők száma több mint kétszerese az országos átlagnak és másfélszerese a megyei átlagnak. Az országos tendenciáknak megfelelően, a három vagy több gyermekes családok a legveszélyeztetettebbek a szegénység szempontjából.

A térség egészségügyi állapota és ezekhez kapcsolódó mutatók az LHH-s területiséghez képest jók, országos átlagnak megfelelőek. Ez betudható a térségi kórház viszonylagos közelségének is. Ettől függetlenül a mélyszegények egészségügyi állapota nagyon rossz, és legfőképpen ez a gyerekek körében jelentkezik. Jellemző az alultápláltság és vitaminhiány, ami a sokgyerekes családok kisgyermekük miatt jelentkezik.

Többször a fiatalok körében jelentkeznek az egészségi állapotra káros szenvedélyek, így a dohányzás, rendszeres alkoholfogyasztás és a kábítószeres fogyasztása.

A mélyszegénység már régóta jelen van a térségben, és elsősorban a magas arányban romák által lakott településekre jellemző. Kibővített értelmű (TÁMOP pályázatokban használt) szegregátumot öt településen találhatunk, míg a szegregátum mutatókkal bíró települések száma négy. Azonban, azokon a településeken, ahol nincs szegregátum, ott is nagyszámú mélyszegény él. A tartós szegénység nem csak a roma lakosságra jellemző. Szegénységben él sok más nemzetiséghez tartozó család is, de kiterjed nagyrészt az egyedülálló idősekre is.

A hátrányos helyzetű emberek helyzetén kíván társadalmi szinten változtatni a 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról, mely az egyenlő bánásmód követelményét minden szervezetre, intézményre és személyre vonatkoztatva kimondja, egyben megteremti a törvényben foglaltak érvényesülésének intézményeit és eszközeit.

A diszkrimináció tilalma (egyenlő bánásmód elve) azt jelenti, hogy nem érhet hátrányos megkülönböztetés azért, mert az egyén valamilyen tulajdonsággal rendelkezik (nem, életkor, etnikai hovatartozás, betegség, fogyatékosság vagy szociális helyzet).

A törvény kötelezővé tette a települési önkormányzatok számára, hogy ennek szellemében 2013.

június 30-ig készítsék el Helyi Esélyegyenlőségi Programjukat (HEP), mely kötelezettségnek járásunk minden települése eleget tett. A HEP-ekben a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különös tekintettel a nők, mélyszegénységben élők és a romák, a fogyatékkal élők, a gyermekek és az idősek csoportjára - helyzetéről minden településen elemzés készült. A helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meghatározásra kerültek a feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedések.

Programunk célja a Berettyóújfalui járás települései között modell értékű együttműködés kialakítása, mely során Berettyóújfalui város koordinációs tevékenységével szoros területi együttműködés alakul ki és erősödik meg a járás települései között a társadalmi felzárkózást segítő helyi esélyegyenlőségi programok végrehajtása érdekében.

A térség civil szervezeteire az aránylag nagyfokú aktivitás jellemző. Azért érdemes kiemelni a klasszikus civileket, mert nagy részük foglalkozik az esélyegyenlőséggel érintett célcsoportokkal. A non-profit szervezetek nagy arányban kapcsolódnak a sport és szabadidős tevékenységhez, ahol a fiatalok zöme mélyszegénységben él. A járás szociális helyzetéből adódóan a civil szervezetek jelentős hányada kifejezetten gyermekekkel, idősekkel, a mélyszegénységben élőkkel, vagy éppen az egészségügyi gondozásra szorulókkal foglalkozik.

A térség és elsősorban Berettyóújfalui város rendkívül aktív civil életet él. Ha a pályázatok benyújtását és sikerességeiket vesszük alapul, akkor lakosságszám szempontjából a legsikeresebb alföldi járásszékhellyel találkozunk.

A projektgazda a hajdani Berettyóújfalui kistérség, majd 2013-tól Berettyóújfalui járás központja. A 29-ről (a kistérséghez tartozó települések száma) 25-re csökkenő településszámú járás magán viseli a korábbi statisztikai kistérség külső periféria gondjait. A hajdani kistérség a 311/2007 (XI. 17.) Kormányrendelet szerint leghátrányosabb helyzetű kistérség, amely komplex programmal segítendő. A térségben nagyfokú a mélyszegénység, a települések nagy része jelentős számú roma lakossággal rendelkezik. Ennek ismeretében nehéz egy jól működő együttműködést kialakítani, úgy, hogy az előbbieken megnevezett partnerség – a magas lakosságszám és jelentős civil erő mellett – jól működő és könnyen kezelhető legyen.

Berettyóújfalun kívül a járás 23 települése csatlakozott a programhoz, amit együttműködési megállapodás aláírásával deklaráltak. A partnerséget vállaló települések az alábbiak: Ártánd, Bakonszeg, Bedő, Berekböszörmény, Biharkeresztes, Bojt, Csökmő, Darvas, Furta, Gáborján, Komádi, Körösszakál, Körösszegapáti, Magyarhomorog, Mezőpeterd, Mezősas, Nagykereki, Szentpéterszeg, Told, Újiráz, Váncsod, Vekerd, Zsáka. Nem kívánt részt venni a programban Hencida település.

A programban a társadalmi élet különböző szegmensei közötti kommunikációval, koordinációval – mely mind települési, mind járási szinten alapvető célkitűzésünk – olyan esélyegyenlőségi intézkedési programcsomagot hoztunk létre, mely a települések egyéni lehetőségein túlmutatva a Berettyóújfalui járás valamennyi hátrányos helyzetű lakosának érdekét szolgálja. Eredményesebb lesz a közigazgatási működés, javulnak a folyamatok, eljárások; hatékonyabb feladatellátást tesz lehetővé a járáson belül; javul a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés; a programban való együttműködés során a kis települések szakemberei jelentős szakmai támogatást kaptak a járásban dolgozó szakemberek koordinációs, szervező, tanácsadó tevékenysége révén.

2. Járási Esélyteremtő Programterv

2.1 A Járási Esélyteremtő Programterv elkészítésének folyamata

A projekt az együttműködő települések tájékoztatásával indult. Települési fórumokon ismertettük a programterv elkészítésének folyamatát, ütemezését, azonosítottuk be az egyes esélyegyenlőségi célcsoportok problémáiban illetékes szakembereket, egyházi, civil szervezeteket. Ezzel egy időben került sor a nyitókonferencia megtartására, melyre a települések vezetőin és esélyegyenlőségi referensein kívül a program megismertetése céljából meghívtuk azoknak az állami, önkormányzati, egyházi, civil szervezetek vezetőit, képviselőit, akik részvételére az Járási Felzárkóztatási Kerekasztal munkájában számítunk. Velük együttműködési megállapodás megkötésére a nyitókonferenciát követően került sor.

A nyitókonferencia és a települési fórumok megrendezése során, azt követően kialakult az együttműködésben résztvevők bázisa, akikkel elkezdődött az érdemi munka.

A programban öt hónapon át egy-egy esélyegyenlőségi csoport volt a témája egy-egy hónapig a szakmai munkának. Ennek során az esélyegyenlőségi csoport helyi problémáival foglalkozott a Helyi Esélyegyenlőségi Program tükrében valamennyi település helyi kerekasztala. Az esélyegyenlőségi referens és a program munkatárs segítségével elvégezték a települési HEP adott csoportjai vonatkozásában feltárt problémák és intézkedések értékelését. Ennek eredményéről tájékoztatást kapott a projekt munkaszervezete a megvalósult, ill. okokkal kiegészítve a meg nem valósult intézkedések, feltárt új problémák és intézkedési javaslatok vonatkozásában. Ezek összegzésével készült el folyamatosan a járási probléma térkép, illetve intézkedési javaslat térkép esélyegyenlőségi csoportonként. Ez természetesen jelzi azokat a problémákat és intézkedési javaslatokat is, melyek nem csak egy csoportra, hanem több vagy valamennyi csoportra érvényesek, komplex intézkedést igényelnek.

A HEP-ek értékelését egy-egy rendezvény követte, az adott hónap témájául szolgáló csoportra vonatkozóan. A rendezvény célja a résztvevő bevont partnerszervezetek, szakemberek ismereteinek bővítése volt.

Ezt követően az adott témában szakmai műhelymunka keretében az esélyegyenlőségi csoporttal foglalkozó szakemberek vitatták meg a Helyi Esélyegyenlőségi Programok értékelése során feltárt problémákat, intézkedési szükségleteket (probléma és intézkedési térképek segítségével) és dolgoztak ki javaslatokat a járási szinten, együttműködéssel orvosolható problémákra, szolgáltatási együttműködési megállapodások megkötésére.

A szakmai műhely javaslatait a Járási Felzárkóztatási Kerekasztal megtárgyalta, és eldöntötte, mely elemek kerüljenek az „Esélyteremtő-programtervbe”.

A Járási Felzárkóztatási Kerekasztal javaslatainak összegzéseként a program végére elkészült - valamennyi hátrányos helyzetű társadalmi csoport települési problémáit feltáró és összegző munka eredményeként, szakmai és társadalmi egyeztetéseket követően – az Esélyteremtő-programterv, melynek elfogadásáról a JFK döntött, és egyben ajánlást tett a települési önkormányzatok számára a javaslatok beépítésére a felülvizsgált Helyi Esélyegyenlőségi Programokba. A program végén az eredmények és az Esélyteremtő-programterv bemutatására, valamennyi résztvevő szervezet előtti megismertetésére a zárókonferencián került sor, melyet a program zárása követett.

A programban aktívan közreműködtek:

- ❖ a Magyar Református Egyház képviselői
- ❖ a Magyar Vöröskereszt képviselői

- ❖ a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ területileg illetékes vezetője
- ❖ a Gróf Tisza István Kórház képviselője
- ❖ egészségügyi szolgáltatók képviselői: házi orvosok, védőnők
- ❖ a járás településein megválasztott más nemzetiségi önkormányzatok képviselői
- ❖ Bihari Gyerekesély Iroda képviselői
- ❖ Bihari Szociális Szolgáltató Központ (Berettyóújfalu)
- ❖ Dél-Bihari Szociális Szolgáltató Központ (Komádi)
- ❖ Biharkeresztesi Egyesített Szociális Intézmények (Biharkeresztes)
- ❖ Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar megyei Egyesülete
- ❖ Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesülete
- ❖ civil szervezetek képviselői
- ❖ Berettyóújfalui Rendőrkapitányság
- ❖ Berettyóújfalui Polgárőr Szövetség

2.2 Vizsgált területek esélyegyenlőségi célcsoportok szerint

2.2.1 A fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességűek helyzete, esélyegyenlősége

A javaslatok kialakításánál felhasznált anyagok:

- A Berettyóújfalui járás településeinek HEP-jében a fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességűek helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában feltárt problémák, azokhoz kapcsolódó fejlesztések értékelése a Települési Felzárkózási Kerekasztalok által,
- A fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességűek esélyegyenlőségének fejlesztési területei, lehetőségei témában tartott szakmai műhely megállapításai.

A járás 24 településének HEP-jeiben súlyozottan megjelenő problémák, melyeket a Szakmai Műhely megtárgyalt és a JFK által további megtárgyalásra és Esélyteremtő Programtervbe beépítésre javasolt, a hozzá tartozó járási szintű fejlesztési javaslatokkal:

1. A településeken fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái
  - a fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)
  - hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén
  - önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok
2. Fogyatékkal élő személyek pénzübeli, természetbeni ellátása, kedvezményei
3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés
  - a települési önkormányzatok tulajdonában lévő középületek akadálymentesítettsége
  - közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége
  - munkahelyek akadálymentesítettsége

- közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége
  - fogyatékkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)
  - pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)
4. Információ fogyatékkal élőket érintő kérdésekben
- adatgyűjtés: szenzitív adatokra (nemekre, egészségi állapotra, fogyatékosagra, stb.), közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan

2.2.2 A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A javaslatok kialakításánál felhasznált anyagok:

- A Berettyóújfalui járás településeinek HEP-jében a gyermekek helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában feltárt problémák, azokhoz kapcsolódó fejlesztések értékelése a Települési Felzárkózási Kerekasztalok által,
- A gyermekek esélyegyenlőségének fejlesztési területei, lehetőségei témában tartott szakmai műhely megállapításai.

A járás 24 településének HEP-jeiben súlyozottan megjelenő problémák, melyeket a Szakmai Műhely megtárgyalt és a JFK által további megtárgyalásra és Esélyteremtő Programtervbe beépítésre javasol, a hozzá tartozó járási szintű fejlesztési javaslatokkal:

1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)
  - veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékosággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete
  - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma
  - gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya
  - kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya
  - magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya
2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége
3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékosággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése
  - A védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)
  - A gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)
  - 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi - szociális - oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok
  - gyermekjóléti alapellátás
  - gyermekvédelem

- krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások
  - egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés
  - gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv
  - hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei
  - pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül
4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége
- a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása
  - a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)
  - hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció
  - az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések
  - pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)
5. Adatgyűjtés: szenzitív adatokra (nemekre, egészségi állapotra, fogyatékosagra, stb.) életkörülményekre vonatkozóan

2.2.3 Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A javaslatok kialakításánál felhasznált anyagok:

- A Berettyóújfalui járás településeinek HEP-jében az idősek helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában feltárt problémák, azokhoz kapcsolódó fejlesztések értékelése a Települési Felzárkózási Kerekasztalok által,
- Az idősek esélyegyenlőségének fejlesztési területei, lehetőségei témában tartott szakmai műhely megállapításai.

A járás 24 településének HEP-jeiben súlyozottan megjelenő problémák, melyeket a Szakmai Műhely megtárgyalt és a JFK által további megtárgyalásra és Esélyteremtő Programtervbe beépítésre javasol, a hozzá tartozó járási szintű fejlesztési javaslatokkal:

1. Idősek munkaerő-piaci helyzete: foglalkoztatásuk lehetőségei; hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén; foglalkoztatásuk esélyeit javító programok a településen
2. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés (az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése; kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés; idősek informatikai jártassága)

3. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen
5. Az idősek közbiztonsági helyzete, esélyegyenlősége
6. Információ hiány időseket érintő kérdésekben adatgyűjtés: szenzitív adatokra (nemekre, egészségi állapotra, fogyatékosagra, stb.), közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan

2.2.4 Mélyszegénységben élők és romák helyzete, esélyegyenlősége

A javaslatok kialakításánál felhasznált anyagok:

- A Berettyóújfalui járás településeinek HEP-jében a mélyszegénységben élők, romák vonatkozásában feltárt problémák, azokhoz kapcsolódó fejlesztések értékelése a Települési Felzárkózási Kerekasztalok által,
- A mélyszegénységben élők és a romák hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének fejlesztési területei, lehetőségei témában tartott szakmai műhely megállapításai.

A járás 24 településének HEP-jeiben súlyozottan megjelenő problémák, melyeket a Szakmai Műhely megtárgyalt és a JFK által további megtárgyalásra és Esélyteremtő Programtervbe beépítésre javasol, a hozzá tartozó járási szintű fejlesztési javaslatokkal:

1. Munkanélküliek magas száma, mélyszegénység, romák helyzete a településeken
2. Alacsony képzettség, elavult szakmák
3. A lakosság rossz egészségi állapota kiemelten a szegénységben, mélyszegénységben élők esetében
4. Szociális szolgáltatástervezési koncepció hiánya;
5. adatgyűjtés: szenzitív adatokra (nemekre, egészségi állapotra, fogyatékosagra, stb.), közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan
6. Közösségi programok, közösségfejlesztés hiánya a településeken.

2.2.5 A nők helyzete, esélyegyenlősége

A javaslatok kialakításánál felhasznált anyagok:

- A Berettyóújfalui járás településeinek HEP-jében a nők helyzete, esélyegyenlősége vonatkozásában feltárt problémák, azokhoz kapcsolódó fejlesztések értékelése a Települési Felzárkózási Kerekasztalok által,
- A nők esélyegyenlőségének fejlesztési területei, lehetőségei témában tartott szakmai műhely megállapításai.

A járás 24 településének HEP-jeiben súlyozottan megjelenő problémák, melyeket a Szakmai Műhely megtárgyalt és a JFK által további megtárgyalásra és Esélyteremtő Programtervbe beépítésre javasol, a hozzá tartozó járási szintű fejlesztési javaslatokkal:

1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége
2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (bölcsőde, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhely hiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások)

3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe
4. A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak
5. Krízis helyzetben igénybe vehető szolgáltatások (anyaotthon, családok átmeneti otthona)
6. A nők szerepe a helyi közéletben
7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések
8. Információ hiány nőket érintő kérdésekben

Adatgyűjtés: szenzitív adatokra (nemekre, egészségi állapotra, fogyatékosagra, stb.), közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan

2.3 Akcióterv

Esélyegyenlőségi célcsoport: fogyatékkal élők és a megváltozott munkaképességűek

Problématerület	Megoldási javaslat
A településeken fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	Képzési és átképzési szükségletek és lehetőségek feltárása és jelzése mindkét irányba (kormányhivatal, fogyatékkal élők)
	Képzések, átképzések indítása a járásban
	Foglalkoztatási lehetőségek feltérképezése, potenciális munkalehetőségek kijánlása a településekre
	Felkészülés a pályázati lehetőségekre, a pályázati források kihasználása érdekében
Fogyatékkal élő személyek pénzbeli, természetbeni ellátása, kedvezményei	Az igénybe vehető ellátásokról, kedvezményekről és az információs pontokról rendszeres tájékoztatás nyújtása (közvetett és közvetlen módon).
A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	A szakemberek információinak rendszeres frissítése.
	Az érdek-képviselői szervek részére lehetőséget kell biztosítani települési szinten tájékoztatások megtartására.
	Támogató szolgálat biztosítása, ahol erre igény merül fel és ahol nem megoldott a fogyatékkal élők utaztatása
	A fogyatékkal élők számára mentális segítségnyújtás
	Integrált programok a nem sérültekkel az elfogadás érdekében a lehető legkorábbi életkorban elkezdve (jó tapasztalatok és/vagy gyakorlatok megosztásával)..
	Települési, térségi, járási szintű programok szervezése fogyatékkal élők számára
Információ fogyatékkal élőket érintő kérdésekben adatgyűjtés: szenzitív adatokra	Fogyatékkal élők (érdek-képviselői szervei) segítségével járási honlap üzemeltetése: az általuk készített termékek bemutatására, árusítására, információk megosztására.

	<p>Önkéntes munka nagyobb mértékű kihasználása, igénybe vétele a fogyatékkal élő emberek részére történő segítségnyújtásban.</p>
	<p>Az épületek akadálymentesítését megelőzően az érdek-képviselői szervek bevonása a tervezésbe, egyeztetésbe.</p>
	<p>A településeken megvalósuló az adatgyűjtések során figyelemmel kell lenni a speciálisan fogyatékkal élőket érintő kérdésekre is: egészségi állapotra, fogyatékosagra, közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan, az érintettekkel közvetlenül (érdek-képviselői szervezetek) és közvetett módon kapcsolatban lévő intézmények, civil szervezetek révén (védőnői hálózat, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi ellátó intézmények, és a településeken működő civil szervezetek.)</p>
	<p>A települési adatok járási szintű összesítése a Magyar Államkincstártól beszerzett adatok alapján.</p>

Esélyegyenlőségi célcsoport: gyermekek

Problématerület	Megoldási javaslat
A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)	A nehéz anyagi helyzetben élő gyermekek családjainak az önkormányzatok által nyújtott támogatásokat lehetőség szerint természetbeni ellátásként kell nyújtani a rendeltetésszerű felhasználás érdekében (pl. buszbérlet, kollégiumi díj, étkezési térítési díj).
Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége	A hátrányos helyzetű gyermekek ingyenes számítógép és internet használatának lehetőségét a települési önkormányzatok biztosítsák a településeken (könyvtár, művelődési ház, teleház).
A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	Önkéntes gyakorlati szakemberek, civil szervezetek által program, módszertani anyag összeállítása, szülők, pedagógusok, korosztályok szerint gyermekek részére, különböző deviáns magatartások megelőzése és a megfelelő időben történő szexuális felvilágosítás érdekében. (A program önerőből, ill. pályázati forrásból finanszírozható)
	A rendőrség D.A.D.A. és más preventív programjának igénybevétele a települések közösségei, iskolái által a szenvedélybetegségek, függőség kialakulásának megelőzése érdekében.
	A prevenció érdekében a korosztály szempontjából legautentikusabb előadó kiválasztása (gyógyult drogfüggő vagy más szenvedélybeteg) és pozitív minta nyújtása: ismert vagy helyi emberszabadidő eltöltési javaslatok, a csellengő fiataloknak pozitív példa bemutatása (kultúra, sport, Civil Udvar).
A tanulás, mint kitörési lehetőség érdekében álló programok, javaslatok	A tankerület szakemberhiányának csökkentése érdekében, a gyógypedagógusok nagyobb számban való képzése elkezdődött.
A tanulás, mint kitörési lehetőség érdekében álló programok, javaslatok	Tanulást segítő programok megismertetése, igénybevételének segítése a településeken működő iskolai alapítványok, más civil szervezetek, egyházak számára (az őszi és tavaszi pályázati kiírásokra). Az Esélyteremtő Programterv melléklete tartalmazza

	<p>A járás középiskoláinak nevelőtestületei készüljenek fel a problémákkal küzdő gyerekek fogadására és a problémák kezelésére.</p> <p>Pályaorientáció: a tehetséges tanulók orientálása a hiányzó pedagógus szakok felé, továbbtanulás előtt állók megismertetése különböző szakmákkal, hiányszakmákkal a Szakképző Centrum segítségének igénybevételével.</p> <p>Tanítási szünetekben történő gyermekfelügyelet:</p> <p>Tanítási szünetekben történő gyermekfelügyelet: járási szinten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ a KLIK-kel vagy más intézményfenntartóval történő egyeztetés alapján az iskolák épülete helyszíniül szolgálhat a nyári napköziknek ➤ a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok összesítik az illetékességi területükön megvalósuló nyári gyermekfelügyeleti lehetőségeket (információs bázis) ➤ a kormányhivatal irányába javaslatot kell tenni közfoglalkoztatási pályázat kiírására, a nyári gyermekfelügyelet megvalósításához szükséges humán erőforrás biztosítására ➤ helyi szinten: ajánlás a gyermekfelügyelethez szakemberek biztosítására ➤ felsőfokú képzésben részesülők nyári gyakorlati helyének biztosítása ➤ nyugdíjas pedagógusok bevonása önkéntesként ➤ önkéntes diákmunka ➤ önkéntesség más formáinak igénybevétele útján (aktív korú ellátottak 30 napos munkavégzési kötelezettségének teljesítése).
<p>A tanulás, mint kitörési lehetőség érdekében álló programok, javaslatok</p>	<p>Kétcsatornás szűrőrendszer bevezetése a nyári gyermekétkeztetés és felügyelet felmérésénél a településeken, a pályázatok megjelenése előtt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Önkéntes igényfelmérés 2. Szakmai team által végzett felmérés az önkéntes jelentkezés során nem jelentkező nehéz anyagi és szociális helyzetben lévők családjairól, majd

	bevonásuk az étkeztetésbe, programba.
<p>Adatgyűjtés: szenzitív adatokra (nemekre, egészségi állapotra, fogyatékosagra, stb.) életkörülményekre vonatkozóan</p>	<p>A településeken megvalósuló az adatgyűjtések során figyelemmel kell lenni a gyermekeket érintő kérdésekre is: egészségi állapotra, fogyatékosagra, deviáns magatartási formák veszélyeire, jelenlétére, szabadidő eltöltési szokásokra, igényekre, hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik életkörülményeire, stb.</p> <p>A településeken megvalósuló az adatgyűjtések során figyelemmel kell lenni a gyermekeket érintő kérdésekre is: egészségi állapotra, fogyatékosagra, deviáns magatartási formák veszélyeire, jelenlétére, szabadidő eltöltési szokásokra, igényekre, hátrányos helyzetű gyermekek és családjaik életkörülményeire, stb.</p>

Esélyegyenlőségi célcsoport: idősök

Problématerület	Megoldási javaslat
Idősök munkaerő-piaci helyzete: foglalkoztatásuk lehetőségei; hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén; foglalkoztatásuk esélyeit javító programok a településen	A tartósan munkanélküli 55 év feletti álláskeresőket az önkormányzatok és intézményeik magasabb számban vonják be a közmunkába a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése érdekében.
A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés (az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése; kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés; idősök informatikai jártassága)	Az önkormányzatok vizsgálják meg a mozgásukban korlátozott idős emberek településen belüli közlekedésének feltételeit és a szükségletekhez mérten – akár települések közötti együttműködéssel is - biztosítsák ennek a korosztálynak is a közszolgáltatásokhoz, programokhoz való eljutást (szállítást, akadálymentesített középületek).
	A hivatalos ügyek intézéséhez az idős emberek segítséget igényelnek. A polgármesteri hivatalok és a kormányhivatal igény szerinti tájékoztatóira van szükség arról, hogy milyen ügyeket, hol és mikor lehet intézni, ahhoz milyen segítséget lehet igénybe venni
	A közösségi élet aktívabbá tételéhez az azonos érdeklődésű emberek civil szerveződését kellene segíteni a településeken. Ehhez az önkormányzatok segítségével kellene a feltételekről tájékoztatást adni, szakemberek elérhetőségeit, velük való kapcsolatot biztosítani. (A programok forrásának megteremtéséhez elengedhetetlenül fontos.)
	Az idősök közösségi életéhez szükséges szinterek meglétét, megteremtésének lehetőségeit települési szinten meg kell vizsgálni és segíteni azok kialakítását.
	Nemzedéki problémák, ellentétek oldása, távolság csökkentése kulturális programok megszervezésével a Bihari Múzeum és Sinka István Könyvtár részvételével, iránymutatásával, kulturális közfoglalkoztatottak segítségével igénybevételeivel (településeken, több település részvételével, járási szinten). Családok szerepének, felelősségének hangsúlyozása a méltó időskor megélése érdekében.
A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi	Az önkormányzatok lehetőségek keresésével segítsék az idős emberek informatikai

<p>élet gyakorlásához való hozzáférés (az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése; kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés; idősök informatikai jártassága)</p>	<p>jártasságának megszerzését, növelését.</p> <p>A települési önkormányzatok az utak, járdák karbantartásával biztosítják az akadálymentes közlekedést. A közterületeken padok elhelyezése szükséges.</p>
<p>Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen</p>	<p>Az egészségügyi és szociális intézmények szakemberei, nonprofit szervezetek idősgondozásban dolgozó szakemberei együttműködésének javítása, járási szintű tapasztalatcsere megszervezése különböző témákban.</p> <p>Uniós források, a 2016-tól működésüket megkezdő praxisközösségek és egyéb egészségügyi intézmények igénybevételével egészségmegőrző, prevenciós, szűrő programok szervezése járási szinten, vagy települések összefogásával az idős korosztály számára.</p>
<p>Az idősök közbiztonsági helyzete, esélyegyenlősége</p>	<p>A rendőrkapitányság, polgárőrség, más szervezetek bevonásával minden településen rendszeres bűnmegelőzési tájékoztatók megtartása („trükkös lopások” módszereinek megismertetése, biztonság fokozását segítő javaslatok, tanácsok, stb. témákban).</p>
<p>Információ hiány idősöket érintő kérdésekben adatgyűjtés: szenzitív adatokra</p>	<p>A településeken megvalósuló az adatgyűjtések során figyelemmel kell lenni a speciálisan idősöket érintő kérdésekre is: egészségi állapotra, fogyatékosagra, közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan.</p>

Esélyegyenlőségi célcsoport: mélyszegénységben élők és romák

Problématerület	Megoldási javaslat
A munkanélküliek magas számának csökkentése, a mélyszegénység enyhítése	A településeken rendelkezésre álló és igénybe vehető források, lehetőségek kihasználása. (közfoglalkoztatás, önkormányzati munkaprogramok, szociális szövetkezet, vállalkozások támogatása a településen helybiztosítással, adókedvezménnyel, stb.)
Alacsony képzettség, elavult szakmák	A települések évenként mérjék fel a foglalkoztatók, szolgáltatók és munkanélküliek körében milyen típusú képzésekre van szükség a településen (nincs pénzügyi forrás igénye); forrás megléte esetén a munkanélküliek vonatkozásában kompetencia vizsgálatot kell előzetesen végezni.
	A településeken készüljön felmérés arról, hol vannak olyan helyszínek, ahol kihelyezett képzéseket lehet tartani, ezekhez rendelkezésre áll-e humán erőforrás,(nincs pénzügyi forrás igénye)
	A Kormányhivatal Munkaügyi Szakigazgatási Szerve felé a felmérések alapján javaslatokat kell megfogalmazni arról, hogy a településeken milyen típusú képzésekre lenne igény (pénzügyi forrás igénye)
A lakosság rossz egészségi állapota	A településeken mérjék fel a háziorvosok, védőnők, egészségfejlesztő segítők segítségével, hogy milyen típusú szűrésekre lenne szükség
	A Kórháztól arra kell információt kérni, hogy milyen típusú szűréseket tudnak kihelyezett módon végezni, ezeket milyen feltételekkel tudják biztosítani. A keresleti és a kínálati oldalt járási szinten össze kell hangolni.
	A szűrővizsgálatokat a településeken erre a célra szervezett programokkal kell összekötni (pl. Egészségnap) a nagyobb részvétel érdekében
	A Gyerekesély Iroda által elvégzett interaktív egészségfejlesztő tréning, ill. óvodásokat, általános iskolásokat érintett szűrések kiterjesztése a középiskolás korosztályra illetve forrás függvényében a felnőtt korosztályra is a

	rizikó faktorokra
	Forrás megléte esetén gyógyászati segédeszközök biztosítása
Szociális szolgáltatástervezési koncepció hiánya; adatgyűjtés: közzolgáltatásokhoz való hozzáférésről, szenzitív adatokról+ (nemekre, egészségi állapotra, stb.)	<p>A települések túlnyomó többsége nem köteles a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv. alapján szociális szolgáltatástervezési koncepció készítésére, ezt a települések lakosságszáma alapján meg kell vizsgálni. Ennek eredményeként javasolni célszerű a településeknek, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> - akinek nem kötelező, az ne szerepeltesse a HEP-jében - akinek kötelező, tegyen eleget a törvényi kötelezettségnek. <p>A közzolgáltatásokhoz való hozzáférés kérdését, valamint az egyes hátrányos helyzetű csoportokra vonatkozó adatgyűjtést a program későbbi szakaszában érdemes tárgyalni, mivel az adathiány a HEP-ekben több csoportot is érintett.</p>
Közösségi programok, közösségfejlesztés hiánya a településeken:	Igényfelmérés elvégzése a településeken: hol, milyen tartalommal, infrastruktúra és eszközigenyvel van szükség a közösségi terek kialakítására. Ezeknek az elképzeléseknek a megjelenítése a HEP-ekben a későbbiekben kiírt pályázatokon való részvétel érdekében.
Közösségi programok, közösségfejlesztés hiánya a településeken:	<p>A települési rendezvényeken a helyi civil szervezetek kapjanak hangsúlyt az egészségügyi, sport és családi programokban (nincs forrásigénye)</p> <p>Európai Uniós pályázati lehetőségek igénybevitelére készüljenek fel a települések közösségi terek kialakításának, közösségi programoknak, stb. a megtervezésével, közösségi munkások foglalkoztatásával a településeken.</p> <p>Járási szinten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ajánlások megfogalmazása a HEP-ek számára a fentiekről, - a szakemberek és önkéntes közösségfejlesztők képzésére célszerűbb járási szinten pályázatot benyújtani.

Esélyegyenlőségi célcsoport: nők

Problématerület	Megoldási javaslat
A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	A tartósan munkanélküli 45 év feletti és a pályakezdő álláskereső nőket az önkormányzatok és intézményeik magasabb számban vonják be a közmunkába a nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő megszerzése illetve a munkatapasztalat szerzés érdekében; GINOP programok fokozott igénybevétele az önkormányzatok által.
	Az Esélyteremtő Programtervben kezdeményezni kell a felnőttképzés szervei felé, hogy a nők számára (a kisgyermekes anyákra tekintettel) a képzések, továbbképzések helyben vagy a járási székhelyen kerüljenek megszervezésre a könnyebb elérhetőség, a gyermekek gondozásával való összeegyeztethetőség érdekében.
	Járási szinten vagy több település összefogásával, Európai Unió támogatással, társadalmi felzárkóztató programokat valósítsanak meg az önkormányzatok a gyes-en lévő anyák munka világába történő visszatérésének segítésére (kétségfejllesztő, kommunikációs tréningek, foglalkoztathatóságot segítő képzések szervezése, eljuttatása az érintettekhez).
	A fiatal nők bent tartására törekedjenek a nappali rendszerű oktatási intézményekben annak érdekében, hogy minél többen rendelkezzenek befejezett iskolai végzettséget (növekszik a fiatal korban vállalt terhesség miatt, iskolából kimaradó lányok száma).
	Pályázati forrásokból képzések szervezésével biztosítani kell a fiatal anyák számára a 7. és a 8. osztály befejezését.
A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (bölcsőde, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhely hiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások)	Egyedülálló dolgozó anyák, kisgyermekes családayák foglalkoztatási lehetőségének bővítése érdekében az önkormányzatok és intézményeik lehetőség szerint vezessenek be részmunkaidős foglalkoztatást.
	A gyermekintézményeknél (bölcsőde, óvoda) az

	önkormányzatok vezessenek be meghosszabbított nyitva tartást, gyermekfelügyelet biztosításával, a dolgozó nők munkaidejéhez igazítva.
A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (bölcsőde, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhely hiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások)	Bedolgozási lehetőségek felkutatása és népszerűsítése a nők számára (főleg inaktív csoportba tartozók esetében).
Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	Uniós forrásokkal tájékoztató, felvilágosító programok megtartása (családtervezés, életmód tanácsadás, stb.) az iskolákban, lakásotthonokban a korai terhességek megelőzésére, lehetőség szerint védekezési eszközök biztosításával.
A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak	Az egészségügyi, oktatási és szociális intézmények szakembereinek együttműködését javítani kell, hogy nagyobb arányban felderíthetővé váljon a családon belüli erőszak.
Krízis helyzetben igénybe vehető szolgáltatások (anyaotthon, családok átmeneti otthona)	A járásban a különböző érintett szakterületek szakembereinek közreműködésével alakuljon vészhelyzeti (krízis) munkacsoport a a szolgáltatók megállapodása alapján (egészségügy, családsegítő, gyermekjólét, rendőrség). Feladata egy vészhelyzetben, a leggyorsabb megoldás megtalálása a rendelkezésre álló információk alapján a bajban lévő nő, gyermek, család számára.
A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések	A kulturális alapellátáshoz az esélyegyenlőség biztosítása (Alacsony szintű a kulturális tudatosság a településen) A közösségi programok megszervezése során az önkormányzatok fordítsanak nagyobb figyelmet az élethelyzetük, egészségi állapotuk, életkoruk miatt elmagányosodott, izolált nőkre is.
Információ hiány nőket érintő kérdésekben	A településeken megvalósuló az adatgyűjtések során figyelemmel kell lenni a speciálisan nőket érintő kérdésekre is: nemekre érzékeny adatgyűjtés szociális, egészségügyi, oktatási és foglalkoztatási területen a településeken.

Több esélyegyenlőségi célcsoportot is érintő komplex problémák

Problématerület	Megoldási javaslat
Kulturális alapellátásban az esélyegyenlőség biztosítása	A Bihari Múzeum településekre kihelyezett programokat szervez, melynek célja a kulturális tudatosság fontossága, a kistelepüléseken a kulturális identitás erősítése. Ez a program helyben mindenki számára igénybe vehető.
Információhiány, adatgyűjtés hiányosságai	Az esélyegyenlőségi célcsoportokra vonatkozó, településeken rendelkezésre álló adatforrások összegyűjtése, a település szintű adatok járási adatbázisának elkészítése.
Fiatalok, iskolából kimaradó lányok és a korai gyermekvállalás kérdése	Pályázati forrásból lehetőség biztosítása a 7-8. osztályok befejezésére, képzések szervezése.
	Roma lányok iskolai lemorzsolódását megakadályozó programokba való bekapcsolódás.

A Járási Esélyteremtő Programterv a programban résztvevő 24 települési önkormányzat, önkormányzati, állami, egyházi és civil szervezet együttgondolkodásának, hátrányos helyzetű embertársaink iránt érzett felelősségének és segítő szándékának összegzéseként fogalmazódott meg. Bízunk abban, hogy a jövőben elkészülő vagy felülvizsgálásra kerülő HEP-ek, más stratégiai tervek, társadalmi felzárkózást segítő programok készítése során az ebben meghatározott javaslatokat figyelembe veszik, beépítik, hasznosítják a program résztvevő szervezetei, illetőleg minden más, a téma iránt érzékeny szervezet és ezáltal sikeresebb felzárkózási, esélyegyenlőségi helyi fejlesztések valósulhatnak meg a 2014-2020 közötti programozási időszakban.

Reméljük, hogy

- a helyi esélyegyenlőségi programok kapcsán hosszú távú együttműködés alakult ki a járáshoz tartozó önkormányzatok között
- javulni fog az önkormányzatok által ellátott közszolgáltatások megszervezésének hatékonysága és javul a közszolgáltatások minősége
- csökken az elítéltelesség, erősödik a társadalmi felzárkózás és az esélyegyenlőség céljai iránti elkötelezettség
- hosszabb távon javul a helyi esélyegyenlőségi programok célcsoportjainak helyzete.

3. Mellékletek

3.1 Tanulást segítő programok, pályázati lehetőségek

Emberi Erőforrás Támogatáskezelő (EMET) által meghirdetett programok:
Nemzeti Tehetség Program
Útravaló programok
Bursa Hungarica

Európai Unió által finanszírozott pályázat (Széchenyi 2020)
Tanoda Programok Támogatása

Az aktuális pályázati felhívásokat a <http://www.emet.gov.hu> és a <http://palyazat.gov.hu> oldalakon érhetik el.

3.2 Felhasznált irodalom

Közösen az esélyegyenlőség fejlesztése érdekében - a Berettyóújfalui járás területén c. projekt szakmai koncepciója. Szerző: Kovács Lászlóné, Ulicsné Erdős Erzsébet

Települési Helyi Esélyegyenlőségi Programok
Települési Kerekasztalok jegyzőkönyvei
Járási Kerekasztal jegyzőkönyvei